Dankdag 2025

akingspakket kennismakingspakket kennismakingspakket kennismakingspakket

Zingen voor de Schepper

hgjb

Zingen voor de Schepper

Inhoud

1. Voorwoord 5

- Inleiding op 'Zingen voor de Schepper'
- Kernboodschap
- Doelstellingen
- Gebruik en verspreiding van de map

2. Bijbelgedeelte en liederen 7

- Exegese
- Liedsuggesties

3. Kerkdienst 11

- Vooraf
- Rand- en buitenkerkelijke kinderen
- Algemene suggesties bij het thema
- Introductie-ideeen voor de preek
- Preekschets

4. School, jeugdwerk & gezin 14

- Vooraf
- Overzicht
- Introductie
- Bijbel
- Verwerking
- Afronding

Bijlagen en downloads 23

Dit is een kennismakingspakket waarin we van alle hoofdstukken een deel hebben opgenomen om je een beeld te geven van wat je kunt verwachten van de bid- en dankdagmap.

Downloads (alleen online beschikbaar bij een abonnement)

Scan de QR-code of ga naar HGJB.nl/dankdag2025 om de map en bijlagen digitaal te zien.
Ook vindt u hier extra downloads bij de map. Wachtwoord: ***

Let op: De teksten en bijlagen van de Bid- en Dankdagmappen, alsook de digitale versie, mogen alleen worden gebruikt en vermenigvuldigd voor het gebruik binnen de eigen school en de eigen kerkelijke wijkgemeente.

Wij verwachten dat **iedere** school en **iedere** kerkelijke **(wijk)**gemeente een **eigen** abonnement op de map heeft. Voor alle andere vormen van vermenigvuldiging, op welke wijze dan ook, is voorafgaande toestemming van de HGJB nodig.

1. Voorwoord

Inleiding op 'Zingen voor de Schepper'

We mogen weer toeleven naar dankdag. Een dag waarop we extra stilstaan bij danken. Voor de oogst van dit jaar, voor het werk dat gedaan is. Voor de mensen om ons heen en de dingen die we mogen doen. Er is genoeg om voor te danken. Ik weet niet hoe het u vergaat, maar in mijn persoonlijke gebedsleven merk ik dat danken lang niet altijd centraal staat. Er is in deze tijd en wereld zoveel om voor te bidden, dat danken de kans loopt om een ondergeschoven kindje te worden. In die context wordt dankdag, een dag waarop juist danken centraal mag staan, extra belangrijk.

Wat vaak helpt om te danken, is het uitzingen. Er zijn zoveel prachtige liederen die God de lofzang toezingen en Hem prijzen, danken, voor Wie Hij is en wat Hij doet. Daar sluit het thema van deze Dankdagmap prachtig bij aan: Zingen voor de Schepper. In de map staat Psalm 147 centraal. Daarin komen verschillende onderdelen uit de schepping naar voren (mensen, natuur, dieren). Uit de psalm blijkt dat God, onze Schepper, voor Zijn schepping zorgt. Dat blijkt ook uit Lukas 12:22-28, waar Jezus de mensen herinnert aan de betrokkenheid van God op de schepping. Dit tekstgedeelte wordt in de bijbelvertellingen die u in deze map vindt verwerkt.
Als extra verhaal kozen we voor de schepping. Door daarbij stil te staan, realiseren we ons extra hoe groot de Schepper is. Reden genoeg om Hem te danken en een lied te zingen voor de Schepper!

Op de voorkant ziet u het kinderkoor de Vuurpijl tijdens de VBW-toerustingsdag van 2025. Daar zongen zij vol overgave voor onze Schepper. Wilt u de cover van de map of de afbeelding gebruiken ter promotie van de dankdagdienst? U vindt de afbeelding in download 19.

Gods zegen gewenst in het voorbereiden en vieren van dankdag! Hartelijke groet namens de bid- en dankdagcommissie,

Rianne Krins
(eindredactie)

Kernboodschap

Psalm 147 is een lofzang, een danklied voor God. De Psalm beschrijft hoe God voor mens en dier zorgt, de schepping kent. Deze dankdag staan we stil bij onze Schepper. Hij maakte de aarde en zorgt er ook voor. In de psalm lezen we Gods betrokkenheid terug: Hij kan de sterren tellen én kent ze bij naam (vers 4). Dat getuigt van Zijn grootheid én ook dat Hij dichtbij is. Ook al is God oneindig groot, Hij ziet het kleine. Hij ziet en kent ook ons.
De God die ons ziet en voor ons zorgt zien we veelvuldig in de Bijbel terug, bijvoorbeeld in Lukas 12:22-28, waar Jezus spreekt over God die de mensen voedt en kleedt - hoe Hij voor hen zorgt. In de psalm vinden we Jezus ook terug. Hij was al bij de schepping en is daarnaast ook de vervulling van teksten uit de psalm. Hij is het die ons hart geneest (vers 3), ons weer dicht bij God en Zijn goedheid kan brengen. In Genesis 1 lezen we hoe God de aarde schiep en zag dat het goed was. Maar sindsdien is er veel op aarde gekomen wat niet goed is. De mens koos ervoor om niet bij God te blijven, om tegen Hem in te gaan. In het verlossende werk van Jezus herstelt God de aarde weer.
Psalm 147 herinnert ons eraan dat we dankbaar mogen zijn voor Gods voortdurende zorg en voorziening in ons leven. Deze dankdag staan we stil bij Zijn zegeningen en mogen we onze zorgen aan Hem overgeven, wetende dat Hij voor ons zorgt. Daar mogen we dan weer dankbaar voor zijn! Op God kunnen en mogen we vertrouwen. Daarom zingen we voor onze Schepper. Hem past een lofzang (Psalm 147:1)!

Doelstellingen

We delen de doelstellingen voor deze map in in hoofd, hart & handen. Voor iedereen en voor elke manier van leren zit er wel iets in de map!

Leren met het hoofd: weten. Kinderen...
…weten dat God de aarde, inclusief mensen en dieren, heeft gemaakt en er nog steeds voor zorgt.
…weten dat God ook hen op het oog heeft en voor hen zorgt.

Leren met het hart: beseffen/ervaren. Kinderen...
...beseffen hoe bijzonder het is dat de Grote God ieder door en door kent.

Leren met de handen: toepassen. Kinderen...
...prijzen de Heere en zingen voor Hem.

Gebruik en verspreiding van de map

Het doel van de HGJB Bid- en Dankdagmappen is:
- Het ondersteunen van kerk, school en gezin in de viering van biddag en dankdag en in de bezinning op bidden en danken.
- Het versterken van de driehoek kerk, school en gezin.

Om deze doelen te behalen zit de map boordevol tips en suggesties voor een kerkdienst met kinderen, het club- en/of zondagsschoolwerk, diverse lessen op school en de geloofsopvoeding thuis. Om de map optimaal te gebruiken, is het goed om:
- Afstemming te zoeken tussen kerk, school en gezin. Maak afspraken wie welke onderdelen gebruikt, wie het gezinsdagboek uitdeelt en op welke manier je op elkaar gaat aansluiten bij de kinderen.
- Keuzes te maken uit de onderdelen. Het voert te ver om alles te gebruiken, stem met elkaar af wie wat gebruikt en maak keuzes met het oog op de eigen doelgroep.

Opmerkingen
- In deze map staat veel genoemd, maar niet alles. De map is bedoeld om u als leerkracht, kinderwerker, kerkelijk werker en/of predikant op weg te helpen. De map biedt (uitgewerkte) suggesties en ideeën, maar voor alles geldt dat het aanzetten zijn. U zult de onderdelen altijd moeten aanpassen aan uw eigen situatie.
- Deze map is in eerste instantie niet geschreven voor missionaire doeleinden. Toch kan het zijn dat er in de kerkdienst of op de school veel buiten- of randkerkelijke kinderen zitten. Het is mogelijk om naar eigen inzicht aanpassingen te doen betreffende de onderdelen, om zo rekening te houden met deze doelgroep.

In de onderstaande tabel staat beschreven welke onderdelen voor welke doelgroep ontwikkeld zijn:

Hoofdstuk	Wat?	Voor wie?
1. Voorwoord	• Inleiding op het thema • Kernboodschap en doelstellingen • Gebruik en verspreiding van Bid- en Dankdagmappen	Iedereen
2. Informatie bij het bijbelgedeelte	• Exegese van het bijbelgedeelte • Liedsuggesties	Iedereen
3. Kerkdienst	• Suggesties voor een kerkdienst met kinderen, passend bij het thema • Preekschets	Predikanten, werkgroep bid- en dankdagdienst
4. School en jeugdwerk	• Diverse bijbelvertellingen • Extra bijbelse geschiedenis • Introductie verwerkings- en afrondingswerkvormen • Bijbelstudie • Samen bidden en danken • Gezinsdagboek	Met name leerkrachten en kinderwerkers Gezinsdagboek: uit te delen door school en/of kerk
Bijlagen en downloads	Diverse bijlagen en downloads bij de suggesties uit hoofdstuk 3 en 4	Met name leerkrachten en kinderwerkers

2. Bijbelgedeelte en liederen

Psalm 147

Exegese (vers voor vers)

Algemeen
Psalm 147 is een lofpsalm die Gods herstel van Zijn volk en Zijn macht over de schepping bezingt. Men neemt aan dat de psalm geschreven is in de periode na de ballingschap, mogelijk ten tijde van Nehemia, toen Jeruzalem herbouwd werd. Over een auteur vermeldt de psalm niets.

De psalm is opgebouwd uit drie strofen, die elk beginnen met een oproep tot lofprijzing, gevolgd door redenen om God te loven. De strofen worden hieronder achtereenvolgend besproken:

- In de eerste strofe (1-6) benadrukt de psalm Gods werk in het opbouwen van Jeruzalem, het verzamelen van de ballingen, het genezen van alle innerlijke pijn (2-3). De Heere wordt beschreven als vol van kracht en inzicht, en als meelevend met mensen.
- In de tweede strofe (7-11) wordt Gods zorg voor de basisbehoeften van het leven bezongen. Hij geeft regen, zodat gewassen kunnen groeien en mensen en dieren voedsel hebben.
- In de derde strofe (12-16) wordt gezongen van Gods zegen. Hij beschermt, zegent kinderen, bewaart de vrede, verzadigt met tarwe. Hij heeft de macht om sneeuw en ijs te laten komen. En op Zijn bevel smelt alles weer. De climax van de psalm is het bekend mogen zijn met de woorden en verordeningen van God. Israël mag een bijzondere relatie met de Heere hebben.

Verreweg het grootste deel van alle verzen in deze psalm begint trouwens met 'Hij' of 'De Heere'. Alles draait om wie God is en wat Hij doet. Wat niet zichtbaar is in de Herziene Statenvertaling, maar wel in de grondtaal, is dat dat de psalm vanaf vers 3 bijna continu tegenwoordige deelwoorden gebruikt. Letterlijk dus: genezend, verbindend, bedekkend, voorzienend, gevend, enzovoorts. Dit duidt op Gods constante en actieve werk voor Zijn volk. Zo bezingt deze psalm de Heere als een God die de hele schepping kent en omringt met Zijn liefde en zorg. Ook Israël! Na 70 jaar ballingschap geeft Hij opbouw, herstel en genezing. De psalm dient als een oproep om God hierom te loven.

Strofe 1
Vers 1
'Halleluja', oftewel 'Prijs de Heere', komen we verschillende keren tegen in het psalmboek. De psalmen 146-150 beginnen en eindigen er zelfs mee. Zij vormen zo het slot van alle psalmen met een uitgebreide lofprijzing. Psalm 147 zet enthousiast in, vrij vertaald: Wat is het goed om psalmen te zingen voor onze God! Een lofzang is niet minder dan 'passend' bij wie God is en wat Hij doet.

Vers 2
Dit vers plaatst de psalm in de periode van de terugkeer uit de ballingschap. God wordt hiervoor gedankt. Het is Zijn werk, waarbij Hij uitdrukkelijk mensen inschakelt om het uit te voeren. Terwijl mensen stenen op elkaar stapelen om de stad en muren te herbouwen, wordt gezegd dat de Heere de stad weer bouwt. Ballingen keren terug, maar de Heere verzamelt hen. Uit de bewoordingen blijkt veel dankbaarheid naar God. Laten wij ook zo de Heere danken voor alles wat wij door Zijn kracht mochten doen.

Liedsuggesties

Zingen helpt kinderen om de inhoud van een bijbelverhaal te verwerken. Het is mooi om met elkaar het themalied of de themapsalm te leren voor dankdag. Overleg met school en predikant over het zingen hiervan in de kerkdienst. Dat is niet alleen prachtig omdat het de gemeenschap versterkt en omdat God geprezen wordt door de kinderen, maar ook omdat het zingen van een bekend lied veel herkenning oproept bij kinderen. Het helpt hen om de dienst mee te vieren. Hierna worden, naast themalied en -psalm, liedsuggesties gegeven voor dankdag en de periode daaromheen.

Themalied > 'Zingen voor de Schepper' (Bijlage 1)
Op de wijs van 'Er komen stromen van zegen' (OTH135)
Vind je het fijn om, bijvoorbeeld in de klas, met muziek mee te zingen? Dan kun je bijvoorbeeld de QR-code scannen en deze instrumentale versie van het lied gebruiken.
Themapsalm > Psalm 147:4 (OB)
In De Nieuwe Psalmberijming is dit vers 3 - het kan een overweging zijn om DNP te zingen omdat deze woordenschat dichter bij de belevingswereld van kinderen staat.

Suggesties uit het psalmboek
Onderstaande suggesties zijn uit de berijming van 1773, tussen haakjes staat welke verzen vanuit Weerklank passen als deze afwijken.

- 8: 1, 4 (WK: 1, 3)
- 19: 1, 4, 5 (WK: 1, 3, 4)
- 29: 7 (WK: 5)
- 33: 11 (WK: 3, 8)
- 65: 6, 7, 8, 9 (WK: 4, 5, 6)
- 104: 14, 17
- 105: 22, 24 (WK: 19, 21)
- 108: 1
- 135: 3, 4, 7, 12
- 145: 1, 3, 6 (WK: 1, 3, 4)
- 147 (alle verzen)

Suggesties uit Op Toonhoogte (2015)

- 51 - Zing mee voor God (Met ons)
- 292 - U die mij geschapen hebt
- 300 - Dankt, dankt nu allen God
- 314 - Heel de schepping geeft U eer
- 331 - Majesteit, Koning in eeuwigheid
- 334 - O Heer mijn God (Hoe groot zijt Gij)
- 450 - In het begin lag de aarde verloren
- 483 - Dank U wel
- 486 - De vogels zingen luid
- 495 - God, die alles maakte
- 502 - Heer, onze Heer
- 504 - Here der heren
- 540 - Maak een vrolijk geluid
- 564 - Zie de zon

Deze nummering komt uit de Op Toonhoogte-uitgave van 2015. In het najaar van 2025 komt er een nieuwe editie van Op Toonhoogte uit, met nieuwe en bekende liederen.

3. Kerkdienst

Vooraf

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de invulling van de kerkdienst. Tips voor een kerkdienst met kinderen vindt u digitaal als download (download 1-4). Per onderdeel worden ideeën en suggesties aangeboden om de kinderen bij de dienst te betrekken en ze geven aan hoe je de kinderen kunt uitleggen wat er gebeurt in de kerkdienst. Kies vooral die dingen uit die bij jou(w gemeente) passen.

HGJB-Preekschrijfkaart
Speciaal voor de biddagdienst is er een HGJB-Preekschrijfkaart ontwikkeld die aansluit bij het thema. De Preekschrijfkaart (download 5) geeft kinderen de gelegenheid om beter te gaan begrijpen wat er in de dienst gebeurt en stimuleert hen om actief mee te doen. De HGJB-Preekschrijfkaart kan gedownload worden vanaf de website. Print de kaart en geef deze voor de dienst aan de kinderen.

Rand- en buitenkerkelijke kinderen

De kans is groot dat er tijdens een dankdagdienst rand- of buitenkerkelijke kinderen aanwezig zijn. Kinderen die op school hebben gewerkt met de map komen samen met hun vriendjes, ouders of de klas naar de kerkdienst. Deze kinderen zijn het wel gewend om op hun christelijke school de bijbelverhalen te horen, te bidden en te zingen, maar zijn de kerkgang mogelijk niet gewend. Het is daarom

goed om rekening te houden met deze groep kinderen in de dienst. Voor hen is het extra belangrijk om hen welkom te heten, hedendaagse taal te gebruiken en de stappen van de liturgie uit te leggen. Deze dingen zijn ook van belang voor de kinderen die wél gewend zijn om naar de kerk te gaan en zijn dus nooit overbodig.

Algemene suggesties bij het thema

Hieronder staan een aantal algemene suggesties bij het thema, die in en om de kerkdienst kunnen worden ingezet:

- Hang werkjes die kinderen over het thema gemaakt hebben op in de kerk of laat er tijdens de dienst een aantal zien.
- Ook is het leuk om wat natuur, die veel naar voren komt in deze map, de kerk in te brengen. Zet een plantje of een bos bloemen neer, hang mooie takken op of maak slingers van herfstbladeren. Aankleding helpt mensen om het thema dichterbij te brengen!
- Er is een Preekschrijfkaart beschikbaar die kinderen helpt betrokken te zijn tijdens de dienst. Laat deze vooraf uitdelen. Tip: geef er een klembord en potlood/pen bij. De Preekschrijfkaart kan kinderen helpen om zich te focussen op de preek en de dienst. Geef aan het begin van de dienst heldere instructies over hoe de kinderen de Preekschrijfkaart kunnen gebruiken.
- Zet de verwerking 'Dankbaarheidsboom' (zie hoofdstuk 4) in de kerk. Maak hiervan een moment rond het gebed en laat de briefjes ophalen tijdens de collecte. Of laat kinderen en volwassenen voor de dienst dingen opschrijven waar ze dankbaar voor zijn en die direct aan de boom bevestigen.
- Tijdens de preek kun je een afbeelding laten zien die past bij het thema. Zie bijvoorbeeld Download 6 of zoek zelf naar platen die passen bij de inhoud van de dienst.
- Zingen en muziek maken komen in deze map veelvuldig naar voren. Bedenk iets waardoor kinderen dit in de dienst ook extra tot uiting kunnen brengen. Misschien kunnen schoolkinderen voorin staan als het themalied gezongen wordt? Of, eventueel voordat de dienst begint, een lied zingen waarbij kinderen hun (zelfgemaakte) muziekinstrumenten mogen gebruiken.
- In de psalmtekst komt een beurtzang naar voren. Mooi om hierbij aan te haken door een lied in beurtzang te zingen. Mannen en vrouwen, maar misschien ook wel de kinderen, kunnen om en om en vers/couplet zingen.
- Geef kinderen een taak in de dienst, zo zijn ze nog meer betrokken bij wat er gebeurt. Laat leerlingen bijvoorbeeld helpen met het uitdelen van liturgieën als deze er zijn, of met welkom heten van kerkgasten. Bovenbouwleerlingen kunnen bijvoorbeeld de schriftlezing doen, en jongere kinderen kunnen helpen met collecteren.
- Het is leuk om een kleurplaat of een puzzelblad mee naar huis te geven; een mooie gelegenheid om er thuis nog eens over door te praten

Introductie-ideeën voor de preek

Het is bij de introductie belangrijk om de aandacht van de kinderen te trekken en hun nieuwsgierigheid te prikkelen. Concreet materiaal, een voorwerp of een verhaal doet het altijd goed. Belangrijk is ook dat de uitleg van het voorbeeld in kindertaal wordt verteld. Extra krachtig is het wanneer een voorbeeld terugkomt tijdens de preek. Stimuleer de kinderen ook om goed te luisteren naar de preek. Dit kan bijvoorbeeld door in de introductie niet meteen het centrale punt van de preek te maken, maar door een vraag of probleem te schetsen.

Bij de preekschets staat een introductie uitgewerkt. In het kader van het thema en het bijbehorende bijbelgedeelte kunt u eventueel ook:

- De sketch (Bijlage 2) uit (laten) spelen en een brug maken van deze sketch naar de preek.
- Kort met kinderen in gesprek gaan over wat zij mooi vinden in de natuur. Spreek daarin ook je eigen verwondering uit. Maak de koppeling naar het bijbelgedeelte.
- De kinderen wat bewegingen na laten doen (bijvoorbeeld opstaan en gaan zitten, wiebelen met je benen, rondjes draaien met je nek). Als je erbij stilstaat is het heel bijzonder hoe het lichaam werkt! Weet je Wie jouw lichaam en ook al het andere in de schepping gemaakt heeft? Leg de link naar God en de psalm.
- Vraag de kinderen: "Waar ben jij dankbaar voor?" Noem samen dingen: brood, regen,

school, werk van je ouders, dieren, vrienden. Laat hen nadenken: wie geeft dit allemaal? Vraag ook: "Wanneer vind je het moeilijk om dankbaar te zijn?" Misschien als je bang bent. Of verdrietig. Of boos. Dan mag je weten: God ziet jou. Hij kent jou. Hij helpt je. Dat leren we uit deze Psalm. Daarom mogen we zingen voor de Schepper en Hem bedanken!

Preekschets

Kernthema
Op dankdag danken we God voor gewas en arbeid. God is de Schepper. Hij zorgt nog steeds voor alles wat Hij gemaakt heeft. Hij kent de sterren bij naam. Hij hoort de roep van de raven. Zo kent Hij ook onze naam. Daarom alle reden om voor de Heere te zingen met dankbaarheid (psalm 147:7). Kernthema is: “Zingen voor de Schepper”

Focus
Kinderen (en trouwens ook volwassenen) mogen zich verwonderen over de schepping en Gods zorg, net als in de psalm. Deze verwondering mag geuit worden in dankbaarheid.

Functie
Kinderen ontdekken dat niets vanzelf spreekt. Alles komt van God. Hij zorgt voor het heelal, voor vogels, en voor mensen. Voor jou. Dat deed Hij niet alleen vroeger, maar Hij doet het nog steeds. Daarom mogen we zingen voor de Schepper, om Hem te prijzen, en elke dag leven met dankbaarheid.

1. Introductie: verwondering over de sterren
Vraag de kinderen of ze wel eens naar de sterren hebben gekeken. Hebben ze er ooit over nagedacht hoeveel sterren er zijn? Vertel dan:
Stel je voor dat je elke seconde 100 sterren opnoemt. Dat zijn er 6.000 per minuut. 360.000 per uur. Meer dan 8 miljoen per dag. En in een jaar? Ongeveer 3 miljard sterren. Maar wetenschappers zeggen dat er zelfs meer sterren zijn dan zandkorrels op de hele aarde. Meer dan een miljard biljoen sterren. Zelfs als je een miljoen jaar lang 100 sterren per seconde opnoemt, ben je nog niet klaar. En dan zegt Psalm 147: ‘Hij telt het aantal sterren. Hij roept ze alle bij hun naam.’ God weet precies hoeveel sterren er zijn. En Hij kent hun namen. Elk van die miljarden sterren. Wow, zóveel sterren, en God kent ze allemaal bij naam! Wat bijzonder dat onze Schepper ook ons kent en voor ons zorgt. Daar gaan we straks in de preek meer over horen.

2. Begin met de situatie in het Bijbelgedeelte
De mensen die deze psalm zingen, zijn net terug uit het verre land Babel. Hun opa’s en oma’s woonden vroeger in Israël, vlakbij Jeruzalem. Maar het volk luisterde niet naar God. God had vaak gewaarschuwd: als jullie Mij vergeten, zullen er vijanden komen. En dat gebeurde ook.

4. School, jeugdwerk & gezin

Vooraf

In dit hoofdstuk geven we suggesties om dankdag te vieren in de klas, op de zondagsschool of op de kinderclub. Daarbij volgen we de volgende stappen:

- **Introductie** - de kinderen helpen om in het thema te komen of om een opstap naar het verhaal te maken.
- **Bijbel** - de Bijbel gaat open.
- **Verwerking** - op meerdere manieren aan de slag gaan met bijbelgedeelte en thema.
- **Afronding** - afronden, 'afhechten' en afsluiten van het thema.

Voor elk van deze onderdelen geven we meerdere suggesties, zodat je een keuze kunt maken die afgestemd is op je eigen groep kinderen. Voor de volledigheid wordt er bij elke suggestie een indicatie gegeven voor welke groep(en) de betreffende suggesties het meest geschikt zijn. Eventuele werkbladen worden vermeld; deze kun je downloaden. Voor in de map vind je hiervoor een instructie.
In de map wordt bij de introductie- en verwerkingsvormen gebruikgemaakt van icoontjes. Deze verwijzen naar schoolvakken waarbij de werkvorm gebruikt kan worden.

HGJB-Preekschrijfkaart
Speciaal voor de biddagdienst is er een HGJB-Preekschrijfkaart ontwikkeld die aansluit bij het thema (download 5). Download deze en deel de kaart voor de dienst uit.

Praatplaat
Bij het thema is een illustratie gemaakt (download 6) die bij het vertellen of als het over het thema gaat gebruikt kan worden.

Gezinsdagboek
Ter voorbereiding op biddag is er een gezinsdagboek gemaakt. Dit dagboekje is er voor maandag tot en met woensdag en bestaat uit een dagboekstukje, gespreksvragen, gebedspunten, liedsuggesties, een doe-opdracht en een puzzel. Het gezinsdagboek is te downloaden via de website (download 7). Print het boekje en geef er één per gezin mee. Motiveer kinderen en hun ouders om dit thuis te gebruiken in het toeleven naar dankdag!

Kunstzinnige oriëntatie *(drama, kunst, tekenen, handvaardigheid, muziek)*
Wereldoriëntatie *(aardrijkskunde, biologie, geschiedenis)*
Bewegingsonderwijs
Godsdienstige vorming
SoVa *(Sociale Vaardigheden)*
Taal

Overzicht

Onderdeel	Keuzemogelijkheden	Korte omschrijving	Doelgroep
Preekschrijfkaart (Download 5)		Een kaart die de kinderen kunnen invullen tijdens de kerkdienst.	Groep 1-8
Liederen (bijlage 1)	Themalied- en psalm	Verschillende psalm- en liedsuggesties bij het thema.	Allen
	Overige liedsuggesties		
Introductie (bijlage 2)	Sketch: 'Prachtig gemaakt'	Een sketch vormt een brug naar het bijbelverhaal of de preek.	Groep 1-4
	Ervaren: 'Sterren in een potje'	In het klein ervaren hoe groot God is.	Groep 1-8
	Lied: 'Dank U voor deze nieuwe morgen'	Een lied dat een goede inleiding op het thema is.	Groep 1-8

Onderdeel	Keuzemogelijkheden	Korte omschrijving	Doelgroep
Bijbel (bijlage 3-5)	Vertelling	Vertelschetsen voor leerkrachten. Bij de vertelling kun je een plaat laten zien die past bij de vertelling.	Groep 1-4 Groep 5-8
(download 6)	Extra vertelling	Extra vertelschets met introductie, om dieper op het thema in te gaan	Groep 1-8
(download 8-9)	Bijbelstudie onderbouw	Werkvorm om met onderbouwleerlingen in gesprek te gaan over het bijbelgedeelte	Groep 1-5
	Bijbelstudie bovenbouw	Met het bijbelstudieblad leren kinderen hoe ze de Bijbel kunnen lezen en verdiepen ze zich in het thema.	Groep 6-8
Verwerking (download 10-17)	Kleurplaten	Diverse kleurplaten, passend bij het thema.	Groep 1-8
	Puzzelbladen	Ter ondersteuning/verwerking van de vertelling	Groep 1-3 Groep 4-8
Verschillende opties om actief na te denken over het bijbelverhaal en het bijbehorende thema, gedifferentieerd naar niveau.	Danken: 'Dankbaarheids-boom'	Diverse creatieve opdrachten om met het verhaal bezig te zijn	Groep 1-8
	Creatief schrijven: 'Een nieuwe psalm'		Groep 5-8
	Creatief: 'Hij kent de sterren bij hun naam'		Groep 1-8
	Creatief: 'Muziek maken voor de Schepper'		Groep 1-4
	Creatief: 'Vogelhuisje maken'		Groep 1-8
	Creatief: 'Grashoofd'		Groep 1-5
	Creatief: 'vrij knutselen over de schepping'		Groep 1-8
	Werkblad: 'De schepping'	Actieve opdrachten naar aanleiding van het verhaal en/of het thema	Groep 5-8
	Spel: 'natuurbingo'		Groep 1-8
	Energizer OB: Tik, tik, wie ben ik?'		Groep 1-4
	Energizer BB: 'De groepsfoto'		Groep 5-8
	Actief: 'Gluur naar natuur'		Groep 1-8
Afronding	Samen danken	Verschillende vormen om samen met kinderen te danken	Groep 5-8
	Zingen voor de Schepper	Samen zingen voor de Schepper	Groep 1-8
	Om mee te geven	Geef de kinderen een herinnering aan deze dankdag	Groep 1-8
Antwoordenblad (bijlage 6)			Groep 1-8
Gezinsdagboek (download 7)	Bijbelgedeelte, opdrachtjes, gespreksvragen	Drie dagen als gezin bezig zijn met het thema	Gezinnen

Introductie

Lied: 'Dank U voor deze nieuwe morgen' → groep 1 t/m 8
Schoolvak: godsdienstige vorming
Werkwijze: Zing met elkaar het lied "Dank U voor deze nieuwe morgen". Vraag daarna aan de kinderen voor welke dingen ze net in het lied gedankt hebben en laat hen enkele dingen uit het lied noemen. Vraag daarna of zij hier zelf ook dankbaar voor zijn, waarom wel of niet?
Vraag of de kinderen nog meer dingen kunnen bedenken waar ze dankbaar voor zijn.
Optioneel: Laat ze eventueel op de melodie van het lied woorden bedenken van de dingen waar ze dankbaar voor zijn.
Afronding / brug naar het bijbelverhaal: In de Bijbel staan ook liederen die ons helpen om God te prijzen en te danken. In één van die liederen gaat het erover hoe geweldig God is en hoe Hij voor ons zorgt. Luister maar mee.

Bijbel

Bijbelstudie bovenbouw → groep 6 t/m 8
Schoolvak: godsdienstige vorming
Benodigdheden: Voor ieder kind een kopie van het bijbelstudieblad (download 9), een kopie van het bijbelgedeelte en een pen of potlood
Voorbereiding: Maak de bijbelstudie eerst zelf. Op deze manier ga je ook zelf actief aan de slag met het bijbelgedeelte. Daarnaast weet je dan ook meteen waar de kinderen eventueel hulp bij nodig zouden kunnen hebben. De bijbelstudie is opgebouwd volgens de **SOLVAT-methode**, zie ook HGJB.nl/bijbellezen.
Werkwijze: Deel het werkblad en de bijbelgedeelten op papier uit. De kinderen gaan individueel met de opdracht aan de slag, maar de opdrachten worden klassikaal, stap voor stap, uitgelegd aan de hand van het werkblad en de aanvullende opdrachten.

Stil worden: De kinderen worden aangespoord om stil te worden. Dit is niet altijd even makkelijk, vooral omdat hun hoofden soms zo vol kunnen zitten met van alles en nog wat. Een lied kan helpen om stil te worden. Luister met elkaar naar het lied 'Wees stil voor het aangezicht van God' (OTH 236). Wees na het luisteren even helemaal stil.

Open handen: Bid - voordat je de Bijbel gaat lezen - om Gods nabijheid en de hulp van de Heilige Geest. Want alleen lukt het je niet om te begrijpen wat God in Zijn Woord tegen jou wil zeggen. Vandaar: open handen, om los te laten wat je bezighoudt en om te ontvangen wat God geeft! Bid als leerkracht hardop voor de kinderen.

Lezen: Nu is het moment aangebroken om het bijbelgedeelte te lezen. Je kunt ervoor kiezen om dit met elkaar te lezen. De kinderen kunnen het gedeelte ook individueel lezen.

Vragen stellen: De kinderen gaan nu zelf aan de slag met het bijbelgedeelte door de vragen te maken. Bespreek daarna de gegeven antwoorden met de hele groep. Geef de kinderen daarnaast de gelegenheid om hun eigen vragen over het bijbelgedeelte te stellen.

Antwoorden: Bij 'antwoorden' denken de kinderen na over hoe zij de HEERE kunnen loven in hun woorden en daden. Ga hierover met elkaar in gesprek en breng het door het gebed weer bij de Heere terug. Je kunt ervoor kiezen om zelf voor te gaan in gebed of dat je de kinderen zelf laat bidden in tweetallen.

Toepassen: Bij deze stap gaat het van bijbellezen naar bijbelleven. Wat heb je in de tekst ontdekt en wat kun je vandaag daarvan in de praktijk brengen? Maak het zo concreet mogelijk.

Verwerking

Creatief schrijven: 'Een nieuwe psalm' → groep 5 t/m 8
Schoolvak: godsdienstige vorming, taal
Benodigdheden: Pen en (klad)papier
Voorbereiding: Leg alle materialen klaar. Zorg dat er voor ieder kind meerdere stukken papier beschikbaar zijn, zodat ze eerst kunnen brainstormen en experimenteren, en ook een mooi vel hebben voor de uiteindelijke versie.
Werkwijze: De kinderen gaan een nieuwe psalm schrijven, in de vorm van een gedicht.
Voor kinderen die muzikaal en/of taalcreatief zijn, kun je een extra uitdaging meegeven: de tekst schrijven op de wijs van een bestaande, eenvoudige melodie.
Deze nieuwe psalm wordt een danklied voor God.

De kinderen beschrijven hoe God voor mens en dier zorgt en hoe Hij de schepping kent. Dit proces gaat niet vanzelf. Om de creativiteit te stimuleren, is het slim om eerst klassikaal een woordweb te maken: Waar denk je aan bij het thema 'zingen voor de Schepper'? Waar ben jij dankbaar voor? Vanuit het woordweb kunnen de kinderen beginnen met het schrijven van hun psalm in dichtvorm. Stimuleer hen om eerst een kladversie te maken waarin ze kunnen experimenteren en herschrijven. Als het gedicht af is, kan het op mooi papier worden overgeschreven en versierd met tekeningen.
Dichten is niet voor ieder kind gemakkelijk. Om het ook voor minder talige kinderen toegankelijk te maken, kun je kiezen voor een eenvoudige dichtvorm, zoals een elfje of een haiku. Deze vormen geven snel een mooi en bevredigend resultaat.
Afronding: Lees de gedichten voor in de klas of de kerk, neem er één op in het kerkblad, of hang de definitieve versie op.

Creatief: 'Hij kent de sterren bij hun naam' → Groep 1 t/m 8
Schoolvak: godsdienstige vorming, kunstzinnige oriëntatie
Benodigdheden: Wit of geel oliepastelkrijt, blauwe ecoline, stevig wit (aquarel)papier, kranten of onderleggers, kwasten en optioneel zout en verfschorten.
Voorbereiding: Leg alle materialen klaar en bedek de tafels met krantenpapier of onderleggers.
Aankondiging: De psalmen staan vol verwijzingen naar de schepping, zo ook Psalm 147:4. Vandaag gaan we schilderen bij deze psalm.
Werkwijze: De kinderen gaan op het witte papier met wit of geel oliepastel een sterrenhemel tekenen. Voor de bovenbouw kan de opdracht uitdagender worden gemaakt door een herkenbaar deel van de sterrenhemel na te tekenen, bijvoorbeeld het sterrenbeeld de Grote Beer. Als de sterrenhemel getekend is, gaan de kinderen er met blauwe ecoline overheen.
De sterren worden hierdoor goed zichtbaar. Na het verven is het optioneel om wat zout over het papier te strooien. Dit zorgt voor extra kleuraccenten in de sterrenhemel.
Onder de tekening kan ook de tekst uit Psalm 147:4 worden geschreven: 'Hij telt het aantal sterren, Hij noemt ze alle bij hun naam.' Dit kan vóór het met ecoline verven met krijt, of daarna met een dikke zwarte stift.
Afronding: Laat de tekeningen drogen en hang ze op een mooie plek in het lokaal of de school.

Werkblad: 'De schepping' → Groep 5 t/m 8'
Schoolvak: godsdienstige vorming
Benodigdheden: Voor elk kind een kopie van download 15 en een pen
Werkwijze: Deze werkvorm past bij het extra bijbelverhaal, maar kan ook goed los daarvan gebruikt worden. God als Schepper en de schepping staan centraal in het werkblad. Laat de kinderen, eventueel in groepjes, het werkblad maken. Bespreek het daarna na. Je kunt dit werkblad met de hele klas tegelijk maken, maar ook goed inzetten op een loos moment of als het werk af is.

Spel: 'Natuurbingo' → groep 1 t/m 8
Schoolvak: wereldoriëntatie, bewegingsonderwijs
Benodigdheden: bingokaarten uit download 16 (onderbouw) en/of download 17 (bovenbouw), eierdoosjes (of pennen)
Voorbereiding: Print de bingokaarten en verzamel lege eierdoosjes. Wanneer het niet mogelijk is om zoveel eierdoosjes te verzamelen, kun je de kinderen ook alleen de voorwerpen laten afstrepen of opschrijven op de bingokaart.
Werkwijze: Ga met de kinderen naar buiten en geef ieder een bingokaart en een eierdoosje. De kinderen gaan op zoek naar de voorwerpen die op hun kaart staan (voor de bovenbouw in raadsels). Wie als eerst alle voorwerpen in zijn of haar eierdoosjes heeft verzameld heeft bingo en is de winnaar.
Afronding: Rond deze werkvorm af met een gesprekje. Welke dingen zijn er verzameld? Wie zorgt ervoor dat deze dingen in de natuur te vinden zijn? Dank God samen dat Hij zoveel mooie dingen heeft geschapen, waar wij van mogen genieten.

Overzicht bijlagen en downloads

Bijlagen

Nr.	Onderdeel	Download	Groep
1	Liederen	Themalied 'Zingen voor de Schepper'	1 t/m 8
2	Introductie	Sketch 'Prachtig gemaakt'	1 t/m 4
3	Bijbel	Voorbeeldvertelling onder- en middenbouw	1 t/m 4
4	Bijbel	Voorbeeldvertelling midden- en bovenbouw	6 t/m 8
5	Bijbel	Extra voorbeeldvertelling	1 t/m 8
6	Bijbel/verwerking	Antwoorden bijbelstudie en puzzelbladen	1 t/m 8

Downloads

Nr.	Onderdeel	Download	Groep
1	Kerkdienst	Tips voor het vieren van bid- en dankdag	-
2	Kerkdienst	Tips voor kerkdienst met kinderen	-
3	Kerkdienst	Pictogrammen bij de liturgie	-
4	Kerkdienst	Wet en geloofsbelijdenis in kindertaal	-
5	Kerkdienst	Preekschrijfkaart	1 t/m 8
6	Kerkdienst of school	Praatplaat	1 t/m 8
7	Gezinnen	Gezinsdagboek	1 t/m 8
8	Bijbel	Muzieknoten	1 t/m 4
9	Bijbel	Bijbelstudieblad bovenbouw	6 t/m 8
10	Verwerking	Puzzelblad onderbouw	1 t/m 4
11	Verwerking	Puzzelblad bovenbouw	5 t/m 8
12	Verwerking	Tekstkleurplaat	1 t/m 8
13	Verwerking	Themakleurplaat	1 t/m 8
14	Verwerking	Extra kleurplaat	1 t/m 8
15	Verwerking	Werkblad: Schepping	5 t/m 8
16	Verwerking	Bingokaart onderbouw	1 t/m 4
17	Verwerking	Bingokaart bovenbouw	5 t/m 8
18	Afronding	Label	1 t/m 8
19	Overig	Coverafbeelding Dankdagmap	-

Themalied

Zingen voor de Schepper

Zing voor de Heere, je Schepper.
Kijk om je heen en geniet.
Hij blijft voor Zijn schepping zorgen,
zing daarom dankbaar een lied.
Bloemen en vogels,
ook alle sterren kent Hij.
Halle-luja voor de Heere.
Hij zorgt en houdt ook van mij.

Laten we samen steeds zingen.
God is zo groot en zo goed.
Hij zorgt voor eten en drinken,
zegent het werk dat je doet.
Bloemen en vogels,
ook alle sterren kent Hij.
Halle-luja voor de Heere.
Hij zorgt en houdt ook van mij.

Wijs: 'Er komen stromen van zegen', OTH2015 135

ZINGEN VOOR DE SCHEPPER

Bijbelstudie bovenbouw

Psalm 147

1 Stil worden

Vandaag ga je zelf op zoek naar wat de Heere God door een bijbelgedeelte aan jou wil vertellen. Zonder stilte is dit erg moeilijk. Om de Bijbel te lezen, moet je je namelijk kunnen concentreren. Misschien zit jouw hoofd nog vol met allerlei gedachten. Schrijf eerst hieronder op wat voor gedachte nog in je hoofd hangen.

_____

_____

_____

_____

We luisteren een lied. Daarna zijn we even stil.

2 Open handen

Bijbellezen kan soms best wel ingewikkeld zijn. Daarom gaan we bidden of God ons wil helpen. Je mag je handen openen om de Heilige Geest te ontvangen. Je mag ze ook vouwen.

3 Lezen

Lees Psalm 147.

4 Vragen

Om dit bijbelgedeelte beter te begrijpen, ga je vragen beantwoorden over de tekst. Zo ontdek je wat God jou in deze Psalm wil zeggen. Succes!

A. ***Onderstreep in de tekst je mooi, moeilijk en interessant vindt.***

B. ***Welke woorden vallen jou op? Schrijf die hier op:***

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

C. ***In vers 3 gaat het over God die de gebrokenen van hart geneest. Wat denk je dat een gebroken hart betekent?***

_____

_____

_____

_____

WERKBLAD

Schepping

1. Schrijf de antwoorden op de vragen in de vakjes. Je vindt de antwoorden in de Bijbel, in Genesis 1.

Wat maakte God als eerste – na de hemel en de aarde?

Hoe vond God zijn schepping?

Op de 5e dag schiep God …

In welk bijbelboek staat het scheppingsverhaal?

Welk klein licht maakte God voor de nacht?

In hoeveel dagen maakte God alles?

God maakte de zee, regen, de rivieren. Dat is allemaal…

‘Het was avond geweest en het was morgen geweest’.
Hoe noemen wij die tijd?

Wat deed God na 6 dagen ‘werken’?

Als laatste schiep God de …

2. Welk woord lees je onder de pijl van boven naar beneden?

_____

_____

3. Het is iets dat we elke dag gebruiken, maar hoe komen we er eigenlijk aan? Je leest dit in het 2e hoofdstuk van de Bijbel, vers 7.

_____

_____

Voorbeeldvertelling

Onder-/middenbouw

Psalm 147 i.c.m. Lukas 12:22-34

Voorbereiding: Lees het verhaal voor jezelf goed door.
Aankondiging: Kijk eens om je heen, ken je alle kinderen in je klas? En van je school? Soms is dat wel een beetje veel. In de Bijbel staat dat de Heere God iedereen gemaakt heeft en ook dat Hij iedereen kent, Hij weet jouw naam, en dat niet alleen, Hij zorgt voor jou. Daar gaat het verhaal van vandaag ook over.

Vertelling:
Samen liepen David en zijn vader weer terug naar huis. Het werd al laat, David was benieuwd of ze op tijd thuis zouden zijn voor het eten. Zijn maag begon een beetje te rommelen. Vanmorgen zijn ze al vroeg van huis gegaan om op de markt hun olijven en dadels te verkopen. Ze waren net even op de terugweg, toen ze een grote groep mensen zagen die rondom een Rabbi, een leraar, zaten die stond te vertellen. Nieuwgierig zijn ze wat dichterbij gaan staan, ze vonden een plaatsje op een paar grote keien en vlak bij het water. Die Rabbi heet Jezus, David heeft de mensen in zijn dorp weleens over Hem horen praten. Hij vertelt veel over God, ook geneest Hij mensen. Het was net tijd voor hun middageten, dus dat kwam goed uit, even uitrusten voordat zij verder naar huis gingen. Vader zat geïnteresseerd te luisteren, hij leek een beetje de tijd te vergeten. David kon niet alles volgen wat Jezus te zeggen had, na het eten speelde hij wat met de stenen die voor hem in het zand lagen, probeerde ze zó over het water heen te gooien dat zij mooie sprongen maakten.
Opeens hoort hij Jezus vertellen over de vogels in de lucht en de bloemen in het veld. Die herkent hij wel, vogels ziet David elke dag, en hier aan de waterkant ziet hij heel veel bloemen.
Daarna gaan David en zijn vader weer lopen, op weg naar huis. David kijkt naar de vogels die hoog in de lucht vliegen, waar zouden die naar toe gaan? Ze lopen door een veld met bloemen. Hé, zijn dat geen lelies? David kijkt op naar zijn vader, die loopt zachtjes te zingen. 'Pap, Rabbi Jezus zei over die bloemen en de vogels, dat God altijd voor hen zorgt, dat vond ik wel mooi gezegd. Denkt u dat dat echt waar is? Dat Hij voor de bloemen en de vogels zorgt en daarom ook voor ons mensen? Dat Hij ons allemaal kent?' Davids vader stopt met neuriën en kijkt David aan. 'Ja, dat weet ik wel zeker, David. Kijk maar om je heen, naar al die prachtige bloemen, en luister naar de vogels. Ik denk dat we pas thuiskomen wanneer het donker is, kijk dan maar eens naar de sterren in de lucht. Ik weet zeker dat God die gemaakt heeft en altijd voor hen zorgt, en niet alleen voor hen, maar ook voor ons. Ook ons kent Hij, Hij weet onze naam.' David is daar stil van, hier moet hij even over nadenken. Vader neuriet zijn lied weer verder. 'Wat zingt u?' David vindt de melodie wel bekend, maar kan zich de woorden die bij dit lied horen niet goed herinneren. Glimlachend kijkt papa hem aan en begint nu ook de woorden te zingen*.

Halleluja!
Het is immers goed om voor onze God psalmen te zingen,
want dat is lieflijk.
Hem past een lofzang!
David herkent nu wat papa zingt: het is een psalm. Een hele mooie psalm zelfs. Hij voelt zich helemaal blij worden. Papa zingt weer verder.
De HEERE bouwt Jeruzalem weer op,
Hij verzamelt Israëls verdrevenen.
Hij geneest de gebrokenen van hart,
Hij verbindt hen in hun leed.
Hij telt het aantal sterren,
Hij noemt ze alle bij hun naam.
Onze Heere is groot en geweldig in kracht,
Zijn inzicht is onmetelijk.
De HEERE houdt de zachtmoedigen staande,
de goddelozen vernedert Hij, tot de grond toe.

Zou de Heere God hen ook van de Romeinen kunnen verlossen? Die houden nu hun land bezet. David is daar weleens bang van. Maar God is zo sterk en machtig, dus dat moet bijna wel. David kent de verhalen uit de Thora, de verhalen van God en hun volk, wel. Hij heeft hun volk eerder geholpen en gered. Hij moet dat maar even onthouden en straks vragen, want papa zingt al weer verder*.

Zing voor de HEERE een beurtzang met dankzegging,
zing psalmen voor onze God met de harp,
Die de hemel met wolken bedekt,
Die de aarde van regen voorziet,
Die het gras op de bergen doet groeien;
Die aan het vee zijn voedsel geeft
en aan de jonge raven wanneer zij roepen.

David geeft zijn vader een hand en huppelt verder terwijl zij samen zingen. Elke keer wanneer zijn vader even stopt zingt hij: 'Halleluja, prijst de Heer!' Hij wordt helemaal blij van binnen. Soms is hij wel eens bang. Wat als de Romeinen bij hen thuis komen? Wat als de oogst mislukt en papa dan niets kan verkopen op de markt? Maar nu hij samen met papa dit lied zingt, voelt hij geen bangheid meer. En zelfs wanneer ze even later gepasseerd worden door Romeinen, hoog op hun paard, is hij niet bang. Zo komen ze samen zingend thuis. Voor het huis staan ze nog even stil en kijken naar boven naar de sterren, want het is nu echt donker geworden. Wat zijn het er veel en God kent ze allemaal. God kent ook hem, Hij weet wat hij, David, denkt en Hij weet wat hij nodig heeft. Als ze binnenkomen, heeft mama het eten al klaar. Samen zitten ze achter hun etenskom en danken God voor Zijn zorg en goedheid. Kijk eens om je heen, ken jij alle kinderen uit je klas? En van je school? De Heere God wel. Wat bijzonder, hè? Hij kent ons en Hij zorgt voor ons. Als je daar diep over nadenkt, dan ga je eigenlijk vanzelf zingen. Zingen voor God onze Schepper!

* I.p.v. de HSV kun je de verzen ook uit een andere bijbelvertaling lezen

COLOFON

Uitgave
HGJB
Pr. Bernhardlaan 1
3722 AE Bilthoven
tel 030 2285402
info@hgjb.nl - www.hgjb.nl

Abonnement
Prijs jaarabonnement: €60,-
Gemeenten met een lidmaatschap krijgen het eerste exemplaar gratis. Abonnementen worden jaarlijks automatisch met één jaar verlengd. Abonnementen kunnen alleen aan het einde van een jaargang beëindigd worden. Het bericht van opzegging moet dan uiterlijk 30 juni binnen zijn.

Medewerkers
Ds. Jasper Lensen, Schoonrewoerd
Ds. Johan Barth (namens Bond Hervormde Zondagsscholen), Vinkeveen
Jacqueline Honing, Woudenberg
Janette Egas, Hardinxveld-Giessendam
Jorien Beunk, Wierden
Mariska Hardeman, Westbroek
Rhodé Barth, Middelharnis
Rianne Krins (HGJB), Wageningen
Wilmien Kranendonk, Gouda

Overname
De teksten en bijlagen van de Bid- en Dankdagmappen, alsook de digitale werkbladen mogen alleen worden gebruikt en vermenigvuldigd voor het gebruik binnen de eigen school of de eigen kerkelijke wijkgemeente. Voor alle andere vormen van vermenigvuldiging, op welke wijze dan ook, is voorafgaande toestemming van de HGJB nodig.

Illustraties
Annemarie Klop, Dublin
Gerda Jansen, Gorssel
PIT bureau, Hardinxveld

Omslagfoto
Sanne van der Lee

Vormgeving
PIT bureau